

แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะม่วงของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

Extension guidelines for mango production by farmers in Suphanburi Province

ธนชาติ บุญมี^{1*}, เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ¹ และ จินดา ขลิบทอง¹

Thanachart Boonmee^{1*}, Chalernsak Toomhirun¹ and Jinda Khlibtong¹

บทคัดย่อ: การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) สภาพการผลิตมะม่วงของเกษตรกร และ (3) ความต้องการความรู้ด้านการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตมะม่วงประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 2,511 ราย สุ่มตัวอย่างแบบเป็นระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 346 ราย เก็บรวบรวมในช่วงเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 ถึงเดือน กันยายน พ.ศ. 2561 โดยแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิจัย พบว่าเกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 47.81 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.71 คน มีประสบการณ์ในการปลูกมะม่วง เฉลี่ย 14.69 ปี พื้นที่ปลูกมะม่วง เฉลี่ย 18.06 ไร่ รายได้จากการผลิตมะม่วง เฉลี่ย 14,528.67 บาท/ไร่ รายจ่ายเฉลี่ย 4,560.92 บาท/ไร่ ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากแหล่งต่างๆ ทั้ง สื่อบุคคล และสื่อสิ่งพิมพ์อยู่ในระดับปานกลาง สื่อกิจกรรมอยู่ในระดับน้อย และสื่อมวลชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ลักษณะพื้นที่ปลูกมะม่วงเป็นพื้นที่ดอน ปลูกแบบคละพันธุ์ ได้แก่ พันธุ์เขียวเสวย พันธุ์น้ำดอกไม้เกษตรกรมีความต้องการช่องทางในการส่งเสริมการเกษตรจากสื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่เกษตรกรต้องการ ได้แก่ ทัศนศึกษา การบรรยาย การสาธิต และการฝึกปฏิบัติ

คำสำคัญ: สภาพการผลิต, มะม่วง, ช่องทางการส่งเสริมการเกษตร

ABSTRACT: The aims of this research were to study (1) basic social and economic conditions of farmers (2) mango production condition(3)demand for agricultural extension knowledge for mango production. The population for this study was 2,511 mango production farmers in Suphanburi Province with the sample size of 346 people by using Stratified Random sampling method. Data collected by interview during on November 2017- September 2018. Data was analyzed using frequency distribution, percentage, minimum value, maximum value, average, and standard deviation. The results of the research revealed that. Most of the farmers was male with an average age of 47.81 years old and graduated from junior primary school. Labor from the household in average of 2.71 people. The average mango production experience among the farmers was 14.69 years. The average mango production land was 18.06 Rai. Farmers received the average income from mango production around 14,528.67 Baht/Rai with the average expense of 4,560.92 Baht/Rai. The level low level. And the media at the lowest level. Most of the farmers had a highland farmland,grew Khiaosawoey mango and Namdokmai Sithong mango. Farmers wanted the channels of extension from individual media, of agricultural information received from both media and print media was moderate. Activity media are at a printed media, as well as electronic media. They needed the extension in the form of field trips, lecture, demonstration and field work.

Keywords: Production, Mango, Channels of extension

¹ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

School of Agriculture and Cooperatives, SukhothaiThammathirat Open University

* Corresponding author: thanachart_champ@hotmail.com

บทนำ

มะม่วงเป็นไม้ผลที่มีความสำคัญและปลูกกันมากในประเทศไทย มีพื้นที่ปลูกประมาณ 2 ล้านไร่ ให้ผลผลิตประมาณ 2.5 ล้านตัน ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตอันดับ 4 ของโลก รองจาก ประเทศอินเดีย เม็กซิโก และปากีสถาน (สมพงษ์, 2559) การที่มะม่วงนิยมปลูกกันมากในประเทศไทยเนื่องจากประเทศไทยมีสภาพภูมิอากาศเหมาะสมกับการเพาะปลูก ประกอบกับเป็นพืชปลูกง่าย เจริญเติบโตได้ดีในทุกสภาพ มีคุณค่าทางโภชนาการ ทั้งวิตามินและแร่ธาตุต่างๆมะม่วงจึงเป็นผลไม้ชนิดหนึ่งที่ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมการผลิตตามนโยบายของรัฐบาล การผลิตมะม่วงของประเทศไทยร้อยละ 98ผลิตเพื่อใช้บริโภคภายในประเทศ สำหรับการส่งออกจะส่งออกในรูปผลสดมะม่วงอบแห้ง มะม่วงกระป๋อง และมะม่วงแช่แข็ง ในปี พ.ศ. 2559 มีปริมาณการส่งออกมะม่วงสดเท่ากับ 33,347 ตัน มูลค่า 1,223ล้านบาท ตลาดส่งออกที่สำคัญ คือ เกาหลีใต้ เวียดนาม ญี่ปุ่น จังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกมะม่วงมากที่สุดในประเทศไทย 5 อันดับแรกในปี 2559 คือ จังหวัดพิษณุโลก มีพื้นที่ปลูก 82,927 ไร่ จังหวัดเลย 51,687 ไร่ จังหวัดเชียงใหม่ 44,936 ไร่ จังหวัดนครราชสีมา 30,844 ไร่ และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 28,019 ไร่ (สำนักเศรษฐกิจการเกษตร, 2559)

จังหวัดสุพรรณบุรี มีพื้นที่ปลูกมะม่วง มากเป็นอันดับ 8 ของประเทศ และตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ราบลุ่มภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้แก่ การทำนาข้าว ปลูกพืชไร่ ไม้ผล และไม้ยืนต้น เนื่องจากมีลักษณะพื้นที่และคุณภาพของดินเหมาะกับการเพาะปลูก จังหวัดสุพรรณบุรีจึงเป็นแหล่งผลิตมะม่วงที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ และมีพื้นที่ปลูกมะม่วงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2557 มีพื้นที่ปลูก 15,700 ไร่ ปี พ.ศ. 2558 มีพื้นที่ปลูก 16,345ไร่ และในปี พ.ศ. 2559 มีพื้นที่ปลูก 18,586 ไร่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560) และปลูกมากในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี สามชุก และศรีประจันต์ พันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกมากคือ พันธุ์น้ำดอกไม้ รongลงมาได้แก่ พันธุ์เขียวเสวย

การผลิตมะม่วงในจังหวัดสุพรรณบุรี มักประสบปัญหาในการผลิต ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ จึงควรวางแผนทางการส่งเสริมและรูปแบบวิธีการส่งเสริมการผลิตมะม่วงที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาการผลิตมะม่วงให้มีคุณภาพและปริมาณ ตรงกับความต้องการของตลาด และสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง ผู้วิจัยจึงได้ศึกษา สภาพการผลิต ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตมะม่วงให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาการสภาพการผลิตมะม่วงของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาความต้องการความรู้ด้านการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตมะม่วง

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกมะม่วงกับกรมส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวนทั้งหมด 2,511 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (จินดา, 2557) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 346 ราย ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 7 ตอนคือ (1) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง (2) สภาพการผลิตมะม่วงของเกษตรกร (3) การทดสอบความรู้การผลิตมะม่วงของเกษตรกร (4) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสมของเกษตรกร (5) การปฏิบัติด้านเกษตร

อินทรีย์ (6) การได้รับความรู้ และระดับความต้องการ การส่งเสริมการผลิตมะม่วงของเกษตรกร (7) ข้อเสนอแนะทางการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตมะม่วง ทดสอบความเชื่อมั่นได้ค่าแอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) มากกว่า 0.7 ซึ่งสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลภาคสนามได้ วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการ จัดลำดับโดยกำหนดให้ความต้องการการส่งเสริม การผลิตมะม่วงของเกษตรกรคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 = ต้องการน้อยที่สุด 1.81 – 2.60 = ต้องการน้อย 2.61 – 3.40 = ต้องการปานกลาง 3.41 – 4.20 = ต้องการมาก และ 4.21 – 5.00 = ต้องการมากที่สุด

ผลการศึกษา

1. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจเกษตรกรส่วน มากเป็นเพศชาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญลักษณ์ และคณะ (2557) ศึกษาเรื่องการจัดการ การผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ของเกษตรกรในอำเภอ วังทอง จังหวัดพิษณุโลกพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 47.81 ปี จบการศึกษาระดับ ประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการปลูกมะม่วง เฉลี่ย 14.69 ปี มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.71 คน พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 28.23 ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกมะม่วง เฉลี่ย 18.06 ไร่ โดยเป็นพื้นที่ ของตนเองเนื่องจากมะม่วงเป็นไม้ยืนต้น เกษตรกร จึงไม่นิยมเช่าพื้นที่เพื่อนำมาทำสวนมะม่วง เกษตรกร ร้อยละ 48.6 มีหนี้สินครัวเรือน โดยมีหนี้สินเฉลี่ย 42,588.49 บาท รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต มะม่วงในรอบปีพ.ศ.2560 ที่ผ่านมา เฉลี่ย 14,528.67 บาท/ไร่ รายจ่ายในการผลิตมะม่วง เกษตรกรมีราย จ่ายทั้งหมดเฉลี่ย 4,560.92 บาท/ไร่ เกษตรกร ร้อยละ 82.3 ได้รับความรู้ด้าน GAP และ ร้อยละ 36.1 ได้รับความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ระดับการได้รับข้อมูล ข่าวสารทางการเกษตรจากแหล่งต่างๆ ทั้ง สื่อบุคคล และสื่อสิ่งพิมพ์อยู่ในระดับปานกลาง สื่อกิจกรรมอยู่ ในระดับน้อย และสื่อมวลชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. สภาพการผลิตมะม่วง ลักษณะพื้นที่ปลูก มะม่วงเป็นพื้นที่ดอน ดินมีลักษณะเป็นดินเหนียว เกษตรกรทุกรายทำร่องระบายน้ำ ปรับแก้พื้นที่ให้ ราบ กำจัดวัชพืชและตอไม้ ซึ่งสอดคล้องกับกรม วิชาการเกษตรที่อธิบายเกี่ยวกับการเตรียมพื้นที่ สำหรับพื้นที่ดอน ควรมีการปรับพื้นที่ให้สม่ำเสมอ และสำหรับพื้นที่ลุ่มควรมีร่องให้สวนร่องสูงกว่าระดับ น้ำที่ท่วมสูงสุด 0.5-1.0 เมตร นิยมปลูกมะม่วงแบบ คละพันธุ์ พันธุ์รับประทานดิบ คือ พันธุ์เขียวสวย ส่วนพันธุ์รับประทานสุก นิยมปลูกพันธุ์น้ำดอกไม้ สีทองโดยใช้ระยะห่าง ระหว่างต้น 4x4 เมตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญา (2556) พบว่า เกษตรกรมีการปลูกมะม่วงระยะระหว่างต้น 4x4 เมตร ตามคำแนะนำของกรมวิชาการ ใช้สารเคมีไดยูรอน ในการป้องกันกำจัดวัชพืช ร้อยละ 85.3 สารเคมีที่ใช้ ในการบังคับการออกดอก คือพาโคลบิวทราโซล ร้อยละ 77 ห่อมะม่วงด้วยถุงคาร์บอน ร้อยละ 68.8 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญลักษณ์ และคณะ (2557) ศึกษาเรื่องการจัดการการผลิตมะม่วงน้ำ ดอกไม้ของเกษตรกรในอำเภอวังทอง จังหวัด พิษณุโลกพบว่า การห่อมะม่วง เกษตรกรนิยมใช้ ทุกคาร์บอนเป็นหลักเนื่องจากทำให้มะม่วงมีสีผล สวยงาม ป้องกันการทำลายของแมลงวันผลไม้ โรค ที่สำคัญของมะม่วง มักพบโรคแอนแทรกโนส ร้อยละ 91.3 และราแป้ง ร้อยละ 87.3 สอดคล้องกับงานวิจัย ของ สมศิริ (2555) ศึกษาเรื่อง การควบคุมโรค แอนแทรกโนสของผลมะม่วง พบว่า โรคแอนแทรก โนส (Anthracnose) เป็นปัญหาที่ผลมะม่วงสุกที่ ส่งออกหรือบริโภคภายในประเทศ โดยโรคแอนแทรก โนสจะเกิดช่วงมะม่วงแทงช่อดอกจะพบอาการจุดสี บนก้านช่อดอกส่งผลให้ดอกเหี่ยว ทำให้มะม่วงติด ผลน้อยแมลงศัตรูพืชที่สำคัญของมะม่วงที่พบ คือ แมลงวันผลไม้ ร้อยละ 94.8 เพลี้ยจักจั่นมะม่วง ร้อยละ 93.9 ใช้สารเบนโนมิลในการกำจัดวัชพืช ร้อยละ 65.6 สารชีวภัณฑ์ที่ใช้ในการกำจัดศัตรูพืช คือ เชื้อราไตรโคเดอร์มา ร้อยละ 41.3 ใช้การนบอายุ การเก็บเกี่ยวผลผลิตมะม่วง ผลผลิตเฉลี่ย 959.97 กิโลกรัม/ไร่ และราคาผลผลิตเฉลี่ย 33.55 บาท/ กิโลกรัม

3. ความรู้เกี่ยวกับการผลิตมะม่วงของเกษตรกร เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตมะม่วงในด้านการบำรุงรักษา ร้อยละ 99.05 ด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต/การดูแลหลังการเก็บเกี่ยว ร้อยละ 94.41 ด้านการตลาด ร้อยละ 90.17 และด้านเตรียมร้อยละ 88.23

4. ความต้องการความรู้ ช่องทางการเรียนรู้ และวิธีการเรียนรู้ในการส่งเสริมการผลิตมะม่วงของเกษตรกร พบว่า

1) ด้านการเตรียมดิน บำรุงดิน ปุ๋ย เกษตรกรต้องการความรู้ เฉลี่ย 4.79 อยู่ในระดับมากที่สุด ช่องทางการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด คือ จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ทีวี (4.42) และจากสื่อบุคคล ได้แก่ ราชการ (4.24) และวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด คือ การฝึกปฏิบัติ (3.89)

2) ระบบการให้น้ำมะม่วงเกษตรกรต้องการความรู้ เฉลี่ย 4.30 อยู่ในระดับมากที่สุด ช่องทางการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด คือ จากสื่อบุคคล ได้แก่ ราชการ (4.47) และวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด คือ การฝึกปฏิบัติ (4.09)

3) การขยายพันธุ์เกษตรกรต้องการความรู้ เฉลี่ย 5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด ช่องทางการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด คือ จากสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ ไปสเตอร์ (4.49) และสื่อบุคคล ได้แก่ ราชการ (4.30) และวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด คือ การฝึกปฏิบัติ (4.08) และ การบรรยาย (3.59)

4) การกำจัด โรค แมลง วัชพืชปุ๋ย เกษตรกรต้องการความรู้ เฉลี่ย 4.63 อยู่ในระดับมากที่สุด ช่องทางการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด คือ สื่อบุคคล ได้แก่ ราชการ (4.23) และวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด คือ การฝึกปฏิบัติ (3.88) การบรรยาย (3.47) และการสาธิต (3.44)

5) การบังคับการออกดอก เกษตรกรต้องการความรู้ เฉลี่ย 4.50 อยู่ในระดับมากที่สุด ช่องทางการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด คือ จากสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ แผ่นพับ (4.33) และวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกษตรกรต้องการในระดับปานกลาง คือ การสาธิต (3.40) การบรรยาย (3.36) การทัศนศึกษา (3.00) และการฝึกปฏิบัติ (2.97)

6) การใช้สารชีวภาพเกษตรกรต้องการความรู้ เฉลี่ย 3.90 อยู่ในระดับมากที่สุด ช่องทางการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด คือ จากสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ คู่มือ (4.01) แผ่นพับ (3.90) และจากสื่อบุคคล ได้แก่ ราชการ (3.41) และวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด คือ การสาธิต (3.43)

7) หลักการผลิตมะม่วงคุณภาพดี เกษตรกรต้องการความรู้ เฉลี่ย 4.33 อยู่ในระดับมากที่สุด ช่องทางการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด คือ จากสื่อบุคคล ได้แก่ ราชการ (4.38) และจากสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ แผ่นพับ (4.26) และวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด คือ การบรรยาย (3.91)

8) การผลิตตามหลัก GAP เกษตรกรต้องการความรู้ เฉลี่ย 4.37 อยู่ในระดับมากที่สุด ช่องทางการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด คือ จากสื่อบุคคล ได้แก่ ราชการ (4.74) เอกชน (4.29) และวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด คือ การฝึกปฏิบัติ (4.33)

9) การผลิตตามหลักเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรต้องการความรู้ เฉลี่ย 4.60 อยู่ในระดับมากที่สุด ช่องทางการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด คือ จากสื่อบุคคล ได้แก่ ราชการ (4.74) เอกชน (4.55) และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต (4.42) และวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด คือ การฝึกปฏิบัติ (4.36) ซึ่งสามารถสรุปได้ดัง Table 1

Table 1 level of channels of extension and methods of extension

Know ledge	channels of extension									methods of extension			
	individual media		printed media			electronic media				lecture	demonstration	field work	field trips
	official	private	Brochures	Manual	Poster	radio	TV	VDO	Internet				
A	4.24	3.92	4.15	3.34	4.06	3.24	4.42	3.36	4.05	3.31	3.33	3.89	3.10
B	4.47	4.12	3.95	3.33	4.14	3.17	3.93	3.17	4.09	3.37	3.40	4.09	3.03
C	4.30	4.01	3.66	3.31	4.49	3.20	3.33	3.37	4.01	3.59	3.23	4.08	3.17
D	4.23	3.88	3.91	3.99	2.90	3.23	3.47	3.10	3.88	3.47	3.44	3.88	3.03
E	3.25	2.97	4.33	4.03	2.82	3.23	3.37	3.23	2.97	3.36	3.40	2.97	3.00
F	3.41	3.09	3.90	4.01	2.53	3.37	3.40	3.20	3.00	3.26	3.43	3.00	3.07
G	4.38	4.06	4.26	3.91	3.06	3.14	3.43	3.26	4.09	4.91	3.32	4.12	3.07
H	4.74	4.29	4.10	3.00	2.81	3.37	3.17	3.13	4.36	3.33	3.30	4.33	3.13
I	4.74	4.55	3.90	3.16	2.87	3.39	3.20	3.01	4.42	3.13	3.20	4.36	3.06

A : Cultivation, B: Irrigation, C : Propagation, D : Disease and insect management, E : Flowering, F : Microbial Pesticide, G : Practice for mango standard,

H : Practice for GAP, I : Practice for organic

วิจารณ์

1. ภาครัฐควรมีการช่วยเหลือเกษตรกรในด้านต้นทุนการผลิต โดยเฉพาะราคาปุ๋ยและสารเคมี ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดราคา ร่วมกับภาคเอกชน โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นสื่อกลาง ใช้สื่อวิทยุ และอินเทอร์เน็ตในการประชาสัมพันธ์ รวมถึงการออกนิตินิต์ราคาพิเศษของภาคเอกชน นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรชักชวนเกษตรกรให้เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ที่ทางรัฐบาลจัดขึ้น เช่น โครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ เพื่อให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่ม มีการวางแผนการผลิต ตลอดจนรวมกันซื้อปัจจัยการผลิต เพื่อให้ได้ราคาถูก

2. ภาครัฐและภาคเอกชน ควรมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกร เพื่อลดต้นทุนการผลิต และให้กู้ยืมปัจจัยการผลิตรวมถึงเงินทุน เพื่อให้เกษตรกรไม่ต้องไปกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้ที่มีดอกเบี้ยสูง

3. รัฐบาลควรมีการควบคุมราคาผลผลิตมะม่วง โดยต้องควบคุมปริมาณการผลิตให้พอดีกับความต้องการของผู้บริโภค โดยต้องมีการสำรวจความต้องการของตลาดรวมทั้งประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่าง ๆ ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อให้เกษตรกรสามารถวางแผนการผลิตได้ รัฐบาลก็จะสามารถควบคุมราคาผลผลิตไม่ให้ตกต่ำเกินไปได้ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรเข้าไปส่งเสริมให้

เกษตรกรมีการปลูกมะม่วงให้ได้ตามมาตรฐาน และส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชแบบผสมผสาน เพื่อสร้างรายได้ในช่วงที่ผลผลิตยังไม่ออกสู่ท้องตลาด

สรุป

เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 47.81 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการปลูกมะม่วง เฉลี่ย 14.69 ปี พื้นที่ปลูกมะม่วง เฉลี่ย 18.06 ไร่ รายได้จากการผลิตมะม่วง เฉลี่ย 14,528.67 บาท/ไร่ รายจ่ายเฉลี่ย 4,560.92 บาท/ไร่ มะม่วง ลักษณะพื้นที่ปลูกมะม่วง เป็นพื้นที่ดอน ดินมีลักษณะเป็นดินเหนียว นิยมปลูกมะม่วงแบบคละพันธุ์ โดยใช้ระยะห่าง ระหว่างต้น 4x4 เมตร โรคที่สำคัญของมะม่วง มักพบโรคแอนแทรกโนส แมลงศัตรูพืชที่สำคัญของมะม่วงที่พบคือ แมลงวันผลไม้เพลี้ยจักจั่นมะม่วง ผลผลิตเฉลี่ย 959.97 กิโลกรัม/ไร่ และราคาผลผลิตเฉลี่ย 33.55 บาท/กิโลกรัม ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งสื่อบุคคล และสื่อสิ่งพิมพ์ อยู่ในระดับปานกลาง สื่อกิจกรรมอยู่ในระดับน้อย และสื่อมวลชนอยู่ในระดับน้อยที่สุดเกษตรกรมีความต้องการช่องทางในการส่งเสริมการเกษตรจากสื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่เกษตรกรต้องการ ได้แก่ ทัศนศึกษา การบรรยาย การสาธิต และการฝึกปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2560. ทะเบียนเกษตรกรจังหวัดสุพรรณบุรี. <http://farmer.doae.go.th/index/index/2>. ค้นเมื่อ 13 มกราคม 2560.
- จินดา ขลิบทอง. 2557. กระบวนการวิจัยทางส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการวิจัยเพื่อการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ธัญลักษณ์ ตาสุข, พงศ์พันธุ์ เขียวหิรัญ และสัจจา บรรจงศิริ. 2557. การจัดการการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองของเกษตรกรอำเภอวังทองจังหวัดพิษณุโลกวิทยานิพนธ์เกษตรศาสตร์มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ปริญญาปานเจริญ. 2556. การผลิตมะม่วงของเกษตรกรอำเภอราชสาสน์จังหวัดฉะเชิงเทราวิทยานิพนธ์เกษตรศาสตร์มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- สมพงษ์ สุดเขตต์. 2559. วิจัยและปรับปรุงพันธุ์มะม่วง. กรมวิชาการเกษตร. กรุงเทพฯ.
- สมศิริ แสงโชติ. 2555. การควบคุมโรคแอนแทรกคโนสของผลมะม่วง ศูนย์นวัตกรรมเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว. <https://bit.ly/2FOQufw> ค้นเมื่อ 20 มกราคม 2561.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2559. สถิติการเกษตรของประเทศไทย. บริษัทนิทรรศการพิมพ์ (ประเทศไทย) จำกัด. กรุงเทพฯ.